

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

معاونت بررسی های اقتصادی

بررسی وضعیت تعطیلات در ایران و سایر کشورهای جهان

نگارنده:

گیتی شاکری

آذرماه ۱۳۹۴

مقدمه

در این گزارش پس از بیان انواع تعطیلات، به بررسی تعطیلات رسمی مناسبتی و آخر هفته در ایران و برخی از کشورهای منتخب پرداخته شده است. همچنین با توجه به بیشتر بودن تعداد تعطیلات مذهبی در ایران نسبت به سایر تعطیلات مناسبتی، تعداد تعطیلات مذهبی و غیرمذهبی در برخی از کشورهای اسلامی منتخب نیز بررسی شده است. ادامه به مقایسه تعداد ساعات کار در هفته و تعداد روزهای مرخصی سالانه در ایران و کشورهای منتخب پرداخته شده است. در پایان، به طور خلاصه طرح ساماندهی تعطیلات رسمی کشور بررسی شده است که در اواخر سال ۱۳۹۱، در مجلس شورای اسلامی مورد بررسی قرار گرفت ولی در نهایت به دلایل متعددی به تصویب نرسید که یکی از مهم ترین دلایل آن، در این گزارش بیان شده است.

تعریف واژه تعطیلات

در فرهنگ دهخدا برای واژه تعطیل، معانی زیر آمده است: فرو گذاشتن، خالی کردن و ضایع گذاشتن چیزی، ترک گفتن چیزی، متوقف کردن کار یا عملی، زمان فراغت و بیکاری و ...

معنای اصطلاحی تعطیلی روزی است که مفهوم خاص مذهبی، ملی یا فرهنگی دارد و به تناسب آن مراسم جمعی (یا فردی) خاصی برپا می شود، و هرکس با قطع کار به صورت کوتاه مدت یا بلندمدت به منظور استراحت یا تفریح از آن بهره می برد.

انواع تعطیلات

تعطیلات را می توان به دو دسته تعطیلات رسمی و غیر رسمی تقسیم کرد، که هر کدام از آن ها نیز انواعی دارند.

• **تعطیلات رسمی:** روزهایی از سال که به صورت ثابت و مشخص در تقویم هر کشور به عنوان

تعطیلی مشخص شده اند و شامل تعطیلات مناسبتی و غیرمناسبتی هستند.

۱. **تعطیلات رسمی مناسبتی:** روزهایی از سال که با توجه به یک مناسبت مذهبی، ملی، انقلابی و یا بین المللی به

صورت ثابت و مشخص توسط مرجع صلاحیت دارد در تقویم هر کشور به عنوان تعطیلی تعیین شده است.

۱،۱ تعطیلات رسمی مذهبی: روزهایی که به مناسبت بزرگ داشت مناسبت ها، اعیاد و سوگواری شخصیت های دینی تعطیل اعلام می شوند.

۱،۲ تعطیلات رسمی انقلابی: روزهایی از سال که از بعد سیاسی برای نظام و مردم حائز اهمیت است و غالباً با تغییر نظام ها حذف یا اضافه خواهد شد.

۱،۳ تعطیلات رسمی ملی: روزهای تاریخی یک ملت که یادآور افتخار، سنت، جشن یا عزای ملی است و عمدتاً با تاریخ و فرهنگ مردم آن سرزمین، گره خورده است.

۱،۴ تعطیلات رسمی بین المللی (با عنوان روز جهانی): در این تعطیلات برخی دولت ها برای هماهنگی با سایر کشورها مناسبت آن روز را می پذیرند و تعطیل اعلام می کنند. در تقویم ایران این گونه تعطیلی وجود ندارد.

۲. **تعطیلات رسمی غیرمناسبتی:** روزهایی از سال که بدون وجود مناسبت خاصی، به صورت ثابت و مشخص در تقویم هر کشور به عنوان تعطیلی مشخص شده است.

معاونت بررسی های اقتصادی

۲,۱ تعطیلات آخر هفته: بر خلاف ایران، بسیاری از کشورهای دنیا روزهای شنبه و یکشنبه را به عنوان تعطیلات آخر هفته در تقویم خود دارند .

۲,۲ تعطیلات آموزشی: در این نوع از تعطیلات کلاس های درسی برگزار نمی شود و تعطیل است، ولی سایر بخش های سیستم آموزشی و بخش های دولتی و غیردولتی کشور، به فعالیت خود ادامه می دهند.

۲,۳ تعطیلات بانکی: در برخی از کشورها، علاوه بر تعطیلات رسمی و آخر هفته، ایام دیگری از سال برای نظام بانکی، تعطیل اعلام می شود. در کشور ایران این نوع تعطیلات وجود ندارد.

• تعطیلات غیررسمی: روزهایی از سال که به صورت ثابت و مشخص در تقویم کشور به صورت

تعطیلی مشخص نشده اند و بدون برنامه ریزی قبلی هستند. این تعطیلی ها عمدتاً ناشی از موارد زیر هستند:

- فوت یک شخصیت مهم یا تعدادی از افراد جامعه بر اثر یک حادثه
- شیوع بیماری
- بلایای طبیعی و شرایط جوی
- روزهای بین تعطیلی
- اجلاس و مراسم های خاص

تعطیلات رسمی مناسبتی در ایران و جهان

در جدول (۱) و نمودار (۱)، تعداد تعطیلات رسمی مناسبتی ایران به تفکیک مناسبت نشان داده شده است. همان طور که مشاهده می شود به طور کلی تعداد تعطیلات رسمی مناسبتی در ایران ۲۶ روز است که ۶ روز آن، تعطیلات ملی، ۴ روز تعطیلات انقلابی و ۱۶ روز تعطیلات مذهبی است.

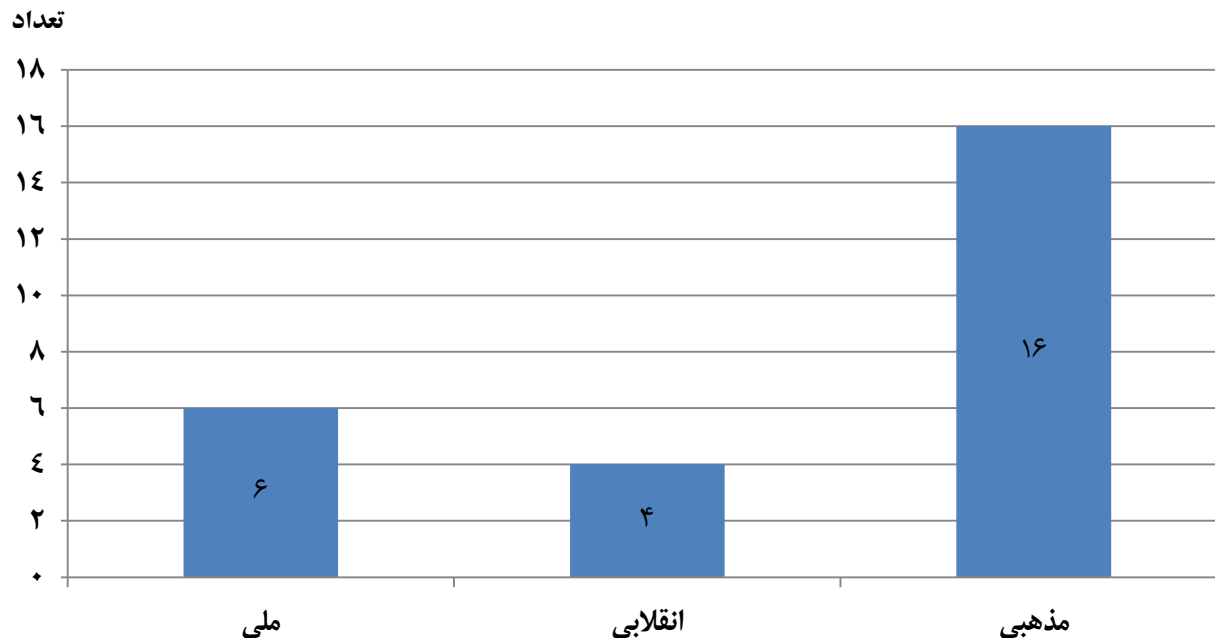

جدول ۱- تعطیلات رسمی مناسبتی ایران به تفکیک نوع مناسبت (سال ۲۰۱۵)

ردیف	تعطیلات ثابت (شمسی)		تعطیلات متغیر (قمری)
	ملی	انقلابی	مذهبی
۱	۱ فروردین - عید نوروز	۱۲ فروردین - روز جمهوری اسلامی	۹ محرم - تاسوعای حسینی
۲	۲ فروردین - عید نوروز	۱۴ خرداد - رحلت امام خمینی (ره)	۱۰ محرم - عاشوری حسینی
۳	۳ فروردین - عید نوروز	۱۵ خرداد - قیام مردم قم	۲۰ صفر - اربعین حسینی
۴	۴ فروردین - عید نوروز	۲۲ بهمن - پیروزی انقلاب اسلامی	۲۸ صفر - رحلت پیامبر (ص) و شهادت امام حسن مجتبی (ع)
۵	۱۳ فروردین - روز طبیعت		۳۰ صفر - شهادت امام رضا (ع)
۶	۲۹ اسفند - ملی شدن نفت		۱۷ ربیع الاول - میلاد پیامبر (ص) و امام صادق (ع)
۷			۳ جمادی الثانی - شهادت حضرت فاطمه (س)
۸			۱۳ رجب - میلاد امام علی (ع)
۹			۲۷ رجب - عید مبعث
۱۰			۱۵ شعبان - میلاد امام زمان (عج)
۱۱			۲۱ رمضان - شهادت امام علی (ع)
۱۲			۱ شوال - عید فطر
۱۳			۲ شوال - عید فطر
۱۴			۲۵ شوال - شهادت امام صادق (ع)
۱۵			۱۰ ذیحجه - عید قربان
۱۶			۱۸ ذیحجه - عید غدیر خم

منبع: منبع تخصصی تعطیلات عمومی جهان^۱^۱ Professional Resource Of World Public Holidays

نمودار ۱- تعداد روزهای تعطیلات رسمی در ایران به تفکیک نوع مناسبت (سال ۲۰۱۵)

منبع: منبع تخصصی تعطیلات عمومی جهان

در جدول (۲) و نمودار (۲) تعداد تعطیلات رسمی مناسبتی کشورهای منتخب نشان داده شده است. همان طور که مشاهده می شود، کشور آمریکا با ۷ روز، دارای کمترین تعداد روزهای تعطیل رسمی مناسبتی و کشور سریلانکا با ۲۸ روز، دارای بیشترین تعداد روزهای تعطیل رسمی مناسبتی، در میان کشورهای منتخب هستند. بعد از کشور سریلانکا، بیشترین تعداد روزهای تعطیل رسمی مناسبتی مربوط به کشورهای ایران و آذربایجان است که دارای ۲۶ روز تعطیل رسمی مناسبتی هستند.

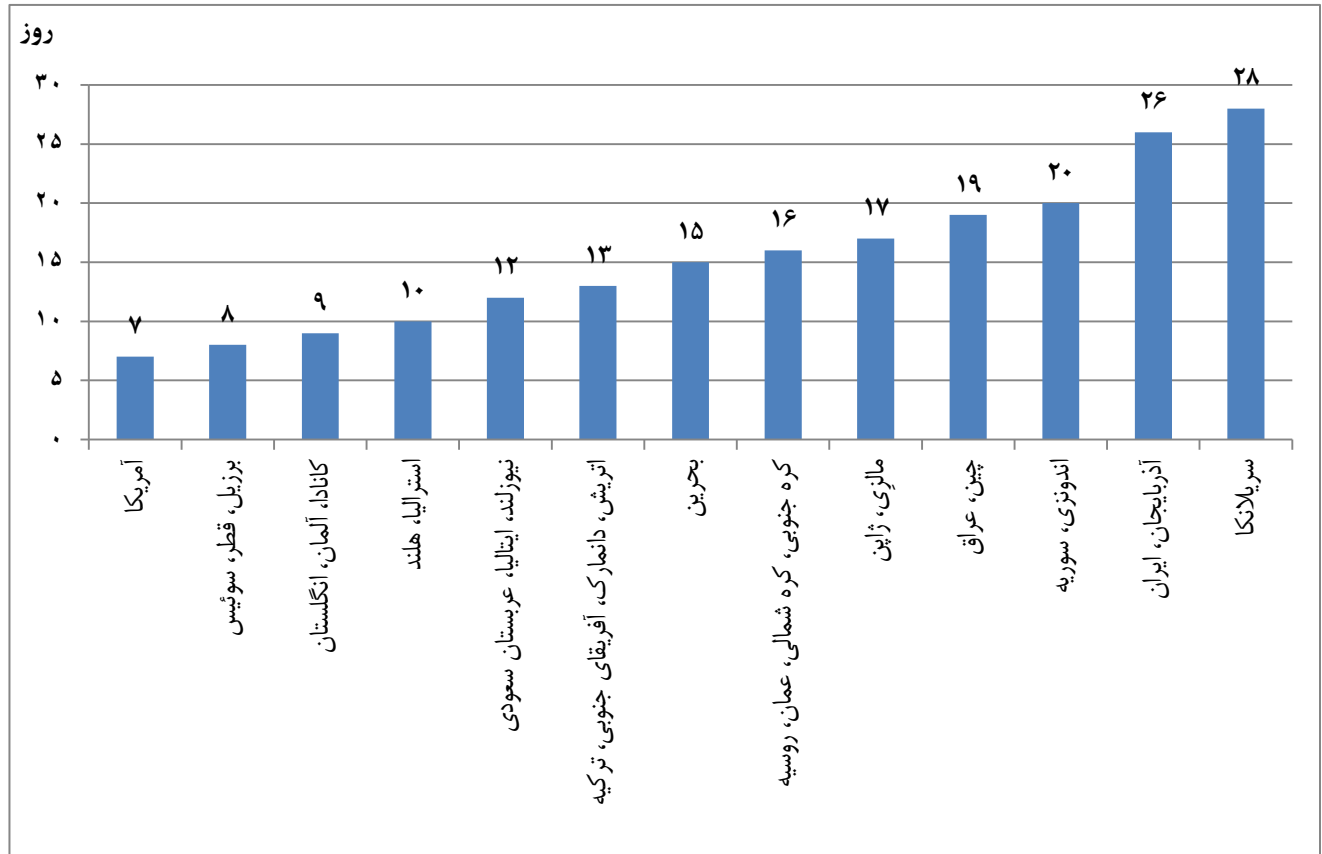

جدول ۲- تعداد تعطیلات رسمی مناسبی کشورهای منتخب (سال ۲۰۱۵)

ردیف	نام کشور	تعداد روزهای تعطیل	ردیف	نام کشور	تعداد روزهای تعطیل
۱	آمریکا	۷	۱۷	بحرین	۱۵
۲	برزیل	۸	۱۸	کره جنوبی	۱۶
۳	قطر	۸	۱۹	کره شمالی	۱۶
۴	سوئیس	۸	۲۰	عمان	۱۶
۵	کانادا	۹	۲۱	پاکستان	۱۶
۶	آلمان	۹	۲۲	روسیه	۱۶
۷	انگلستان	۹	۲۳	مالزی	۱۷
۸	استرالیا	۱۰	۲۴	ژاپن	۱۷
۹	هلند	۱۰	۲۵	چین	۱۹
۱۰	نیوزلند	۱۲	۲۶	عراق	۱۹
۱۱	ایتالیا	۱۲	۲۷	اندونزی	۲۰
۱۲	عربستان سعودی	۱۲	۲۸	سوریه	۲۰
۱۳	اتریش	۱۳	۲۹	آذربایجان	۲۶
۱۴	دانمارک	۱۳	۳۰	ایران	۲۶
۱۵	آفریقای جنوبی	۱۳	۳۱	سريلانکا	۲۸
۱۶	ترکیه	۱۳			

منبع: منبع تخصصی تعطیلات عمومی جهان

نمودار (۲): تعداد تعطیلات رسمی مناسبتی کشورهای منتخب (سال ۲۰۱۵)

منبع: منبع تخصصی تعطیلات عمومی جهان

تعطیلات رسمی آخر هفته در ایران و جهان

در جدول (۳) روزهای تعطیل آخر هفته کشورهای منتخب نشان داده شده است. همان طور که مشاهده می شود، بسیاری از کشورهای اسلامی مانند قطر، عربستان سعودی، مالزی، سوریه و ... به منظور هماهنگی با سایر کشورهای جهان، روزهای جمعه و شنبه را به عنوان تعطیلات آخر هفته خود در نظر گرفته اند، در حالی که در ایران روزهای پنجشنبه و جمعه، روزهای تعطیل آخر هفته محسوب می شوند.^۱

لازم به ذکر است که در میان کشورهای منتخب، فقط کشورهای کره شمالی و پاکستان، یک روز (یکشنبه ها) را به عنوان تعطیلات آخر خود در نظر گرفته اند.

^۱ در مواد ۴۳ و ۶۲ قانون کار تصریح شده است که روز جمعه به عنوان روز آخر هفته محسوب می شود، ولی برخی از موسسات دولتی و سازمان های عمومی در روزهای پنجشنبه و جمعه تعطیل هستند و بسیاری از سازمان ها و بانک ها نیز در روز پنجشنبه به صورت نیمه وقت فعالیت می کنند.

جدول (۳): تعطیلات آخر هفته کشورهای منتخب

ردیف	نام کشور	تعطیلات آخر هفته	ردیف	نام کشور	تعطیلات آخر هفته
۱	آمریکا	شنبه ها و یکشنبه ها	۱۷	بحرین	جمعه ها و شنبه ها
۲	برزیل	شنبه ها و یکشنبه ها	۱۸	کره جنوبی	شنبه ها و یکشنبه ها
۳	قطر	جمعه ها و شنبه ها	۱۹	کره شمالی	یکشنبه ها
۴	سوئیس	شنبه ها و یکشنبه ها	۲۰	عمان	جمعه ها و شنبه ها
۵	کانادا	شنبه ها و یکشنبه ها	۲۱	پاکستان	یکشنبه ها
۶	آلمان	شنبه ها و یکشنبه ها	۲۲	روسیه	شنبه ها و یکشنبه ها
۷	انگلستان	شنبه ها و یکشنبه ها	۲۳	مالزی	جمعه ها و شنبه ها
۸	استرالیا	شنبه ها و یکشنبه ها	۲۴	ژاپن	شنبه ها و یکشنبه ها
۹	هلند	شنبه ها و یکشنبه ها	۲۵	چین	شنبه ها و یکشنبه ها
۱۰	نیوزلند	شنبه ها و یکشنبه ها	۲۶	عراق	جمعه ها و شنبه ها
۱۱	ایتالیا	شنبه ها و یکشنبه ها	۲۷	اندونزی	شنبه ها و یکشنبه ها
۱۲	عربستان سعودی	جمعه ها و شنبه ها	۲۸	سوریه	جمعه ها و شنبه ها
۱۳	اتریش	شنبه ها و یکشنبه ها	۲۹	آذربایجان	شنبه ها و یکشنبه ها
۱۴	دانمارک	شنبه ها و یکشنبه ها	۳۰	ایران	پنجشنبه ها و جمعه ها
۱۵	آفریقای جنوبی	شنبه ها و یکشنبه ها	۳۱	سریلانکا	شنبه ها و یکشنبه ها
۱۶	ترکیه	شنبه ها و یکشنبه ها			

منبع: منبع تخصصی تعطیلات عمومی جهان

پراکندگی تعطیلات در ایران

وضعیت پراکندگی تعطیلات رسمی مناسبتی در طول سال، در جداول (۴) و (۵) نشان داده شده اند. همان طور که مشاهده می شود، تعطیلات مذهبی، به طور نسبی در طول ماه های سال پراکنده شده اند، ولی تعطیلات ملی دارای پیوستگی زیادی هستند به طوری که هر شش روز مربوط به این تعطیلات، در فروردین ماه قرار دارد که باعث ایجاد مشکلاتی در جامعه می گردد.

جدول (۴): پراکندگی تعطیلات رسمی ملی و انقلابی در طول سال

ماه	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند
روزهای تعطیل ماه	۱-۴ و ۱۲-۱۳	-	۱۴ و ۱۵	-	-	-	-	-	-	-	۲۲	۲۹

جدول (۵): پراکندگی تعطیلات رسمی مذهبی در طول سال

ماه	محرم	صفر	ربیع الاول	ربیع الثانی	جمادی الاول	جمادی الثانی	رجب	شعبان	رمضان	شوال	ذی القعدة	ذی الحجه
روزهای تعطیل ماه	۹ و ۱۰	۲۰ و ۲۸ و ۳۰	۱۷	-	-	۳	۱۳	۱۵	۲۱	۱ و ۲۵	-	۱۰ و ۱۸

تعطیلات مذهبی در ایران و کشورهای اسلامی

همان طور که بیان شد، تعداد زیادی از کل تعطیلات رسمی مناسبتی کشور ایران، مربوط به تعطیلات مذهبی است؛ در این راستا در جدول (۶) و نمودار (۳) تعطیلات مذهبی^۱ و غیرمذهبی کشور ایران و برخی از کشورهای اسلامی منتخب، به منظور مقایسه نشان داده شده است. همان طور که مشاهده می شود، در سایر کشورهای اسلامی نیز^۲ تعطیلات مذهبی، سهم زیادی از کل تعداد تعطیلات مناسبتی را به خود اختصاص داده اند؛ ولی به هر حال تعداد تعطیلات مذهبی (همچنین تعداد تعطیلات غیرمذهبی) کشور ایران، نسبت به سایر کشورهای اسلامی بالاتر است به طوری که دارای تعداد بیشتری تعطیلات مذهبی در میان کشورهای اسلامی منتخب (و بیشترین تعداد کل تعطیلات پس از جمهوری آذربایجان) است.

^۱ تعطیلات مربوط به ادیان غیر از اسلام نیز مانند روز کریسمس به عنوان تعطیلات مذهبی در نظر گرفته شده اند.

^۲ به جز جمهوری آذربایجان و اندونزی

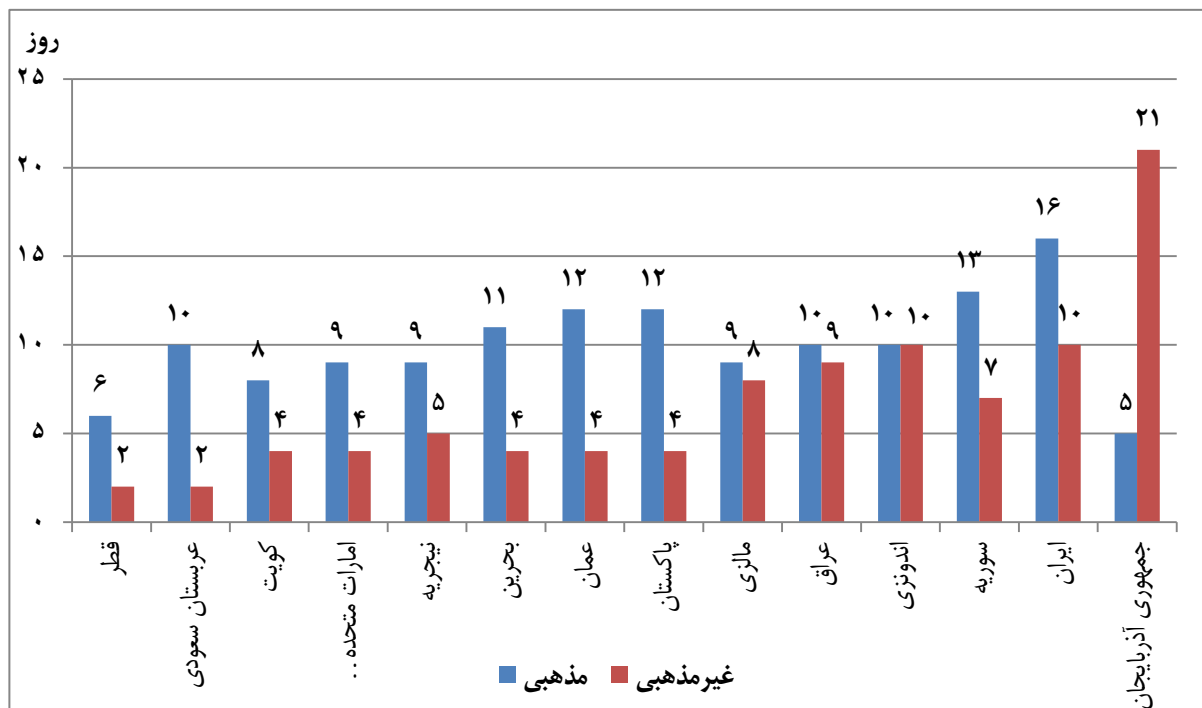
جدول (۶): تعداد تعطیلات مذهبی و غیر مذهبی کشورهای اسلامی منتخب

نام کشور	مذهبی	غیر مذهبی	مجموع
قطر	۶	۲	۸
عربستان سعودی	۱۰	۲	۱۲
کویت	۸	۴	۱۲
امارات متحده عربی	۹	۴	۱۳
نیجریه	۹	۵	۱۴
بحرین	۱۱	۴	۱۵
عمان	۱۲	۴	۱۶
پاکستان	۱۲	۴	۱۶
مالزی	۹	۸	۱۷
عراق	۱۰	۹	۱۹
اندونزی	۱۰	۱۰	۲۰
سوریه	۱۳	۷	۲۰
ایران	۱۶	۱۰	۲۶
جمهوری آذربایجان	۵	۲۱	۲۶

منبع: منبع تخصصی تعطیلات عمومی جهان

معاونت بررسی های اقتصادی

نمودار (۳): تعداد تعطیلات مذهبی و غیرمذهبی کشورهای اسلامی منتخب

منبع: منبع تخصصی تعطیلات عمومی جهان

ساعات کار در هفته

در جدول (۷) حداقل و حداکثر تعداد ساعات کار در هفته و تعداد روزهای مرخصی در سال، در ایران و کشورهای منتخب نشان داده شده است.

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول (۷): حداقل و حداکثر تعداد ساعات کار در هفته و تعداد روزهای مرخصی در سال در ایران و کشورهای منتخب (سال ۲۰۱۲)

تعدادهای روزهای مرخصی در سال ^۷	حداکثر تعداد ساعات مجاز کار در هفته ^۶	تعداد ساعات نرمال کار در هفته ^۵	نام کشور
بدون مرخصی ^۹	بدون محدودیت ^۸	۴۰	آمریکا
۲۱	۴۶	۴۴	برزیل
۱۵	۶۰	۴۸	قطر
۲۰	۱۱۴۸	۱۰۴۵	سوئیس
۱۰	۴۸	۴۰	کانادا
۲۰	۴۸	بدون محدودیت ^{۱۲}	آلمان
۲۸	۴۸	۴۸	انگلستان
۱۴۲۰	نامشخص ^{۱۳}	۳۸	استرالیا
۲۰	۴۸	بدون محدودیت	هلند
۲۰	بدون محدودیت	۴۰	نیوزلند
۲۰	۴۸	۴۰	ایتالیا
۲۱	۶۰	۴۸	عربستان سعودی
۲۵	۴۸	۴۰	اتریش
۲۵	۴۸	۴۰	دانمارک
۱۵	۵۵	۴۵	آفریقای جنوبی
۱۲	۵۰	۴۵	ترکیه
۲۱	۶۶	۴۸	بحرین
۱۵	۵۲	۴۰	کره جنوبی
عدم تعیین	عدم تعیین	عدم تعیین ^{۱۵}	پاکستان

^۵ Normal weekly working hours

^۶ Maximum weekly hours limits

^۷ Annual Leave

^۸ No universal national limit

^۹ No universal national entitlement

^{۱۰} شرکت های صنعتی، پست های فنی و کارکنان فروش در شرکت های تجاری بزرگ (سایر کارکنان، ۵۰ ساعت)

^{۱۱} شرکت های صنعتی، پست های فنی و کارکنان فروش در شرکت های تجاری (سایر کارکنان، ۵۳ ساعت)

^{۱۲} No normal hours limit

^{۱۳} Unspecified

^{۱۴} برای کارکنان شیفتی: ۲۴ روز

^{۱۵} No universal legislation

معاونت بررسی های اقتصادی

نام کشور	تعداد ساعات نرمال کار در هفته ^۵	حداکثر تعداد ساعات مجاز کار در هفته ^۶	تعدادهای روزهای مرخصی در سال ^۷
روسیه	۴۰	۴۲	۲۰
مالزی	۴۸	۶۲	۸
ژاپن	۴۰	بدون محدودیت	۸
چین	۴۰	۴۸	۱۶۵
عراق	۴۸	۷۲	۱۷
اندونزی	۴۰	۵۴	۱۲
سوریه	۴۰	۶۰	۲۴
ایران	۴۴	۶۴	۲۵
سریلانکا	عدم تعیین	عدم تعیین	عدم تعیین

 منبع: سازمان بین المللی کار^{۱۷}

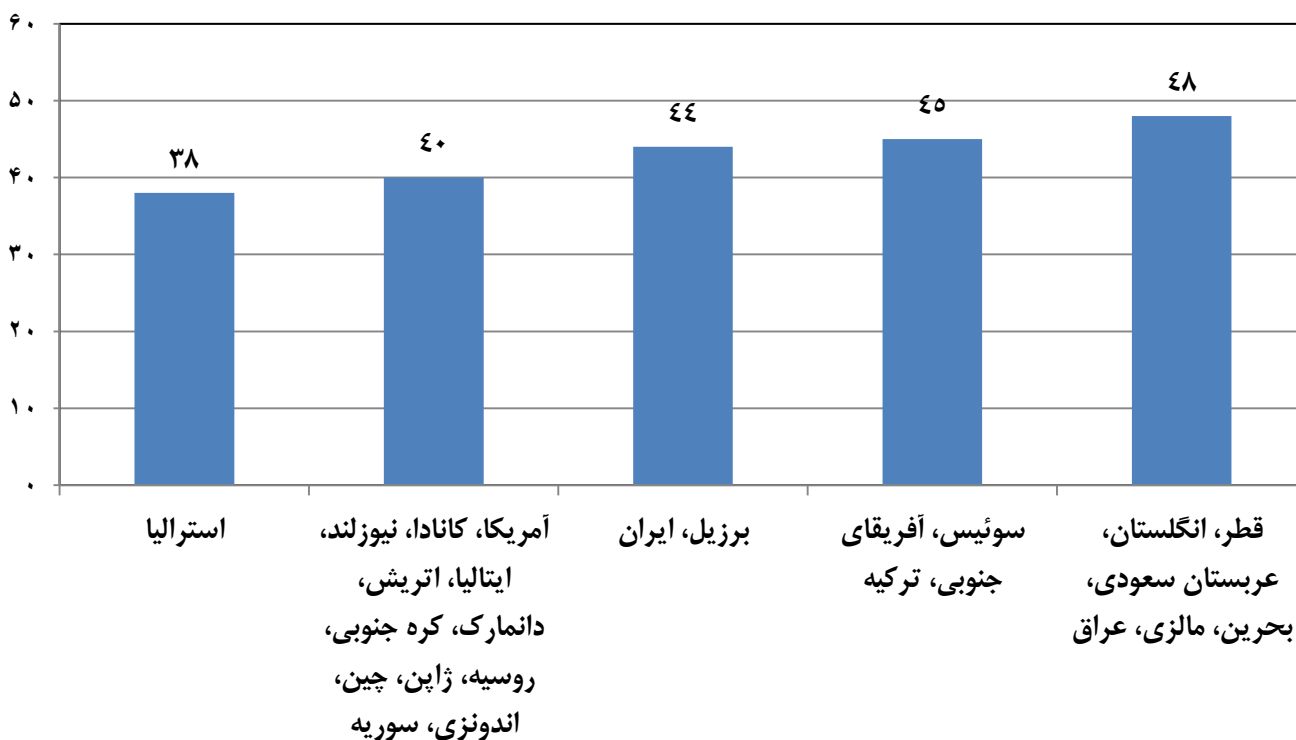
- تعداد ساعات نرمال کار در هفته، تعداد ساعات کاری است که توسط قانون (به عنوان حداقل ساعات کار در هفته) مشخص شده و ثابت است. در اوایل قرن بیستم، در کشورهای صنعتی شده، چهارده تا شانزده ساعت کار در روز، غیرمعمول نبود. در دوره پس از جنگ جهانی اول، به منظور کاهش اثرات مخرب ساعات کاری زیاد، بر زندگی نیروی کار، تلاش هایی صورت گرفت و تعداد ساعات کار، به ۸ ساعت در روز و ۴۸ ساعت در هفته محدود گردید. همچنین از نیمه دوم دهه سی میلادی، برخی از کشورها توانستند بدون کاهش استاندارد زندگی، تعداد ساعات کار را در هفته، به ۴۰ ساعت کاهش دهند. همان طور که نمودار (۴) نشان می دهد، تعداد ساعات نرمال کار در هفته برای بسیاری از کشورهای صنعتی شده، ۴۰ ساعت در هفته است. تعداد ساعات نرمال کار در هفته برای ایران ۴۴ ساعت و برای برخی از کشورهای عربی، ۴۸ ساعت در هفته است.

^{۱۶} پس از یک سال خدمت

^{۱۷} International Labor Organization (ILO)

نمودار (۴): تعداد ساعات نرمال کار در هفته در ایران و کشورهای منتخب (سال ۲۰۱۲)

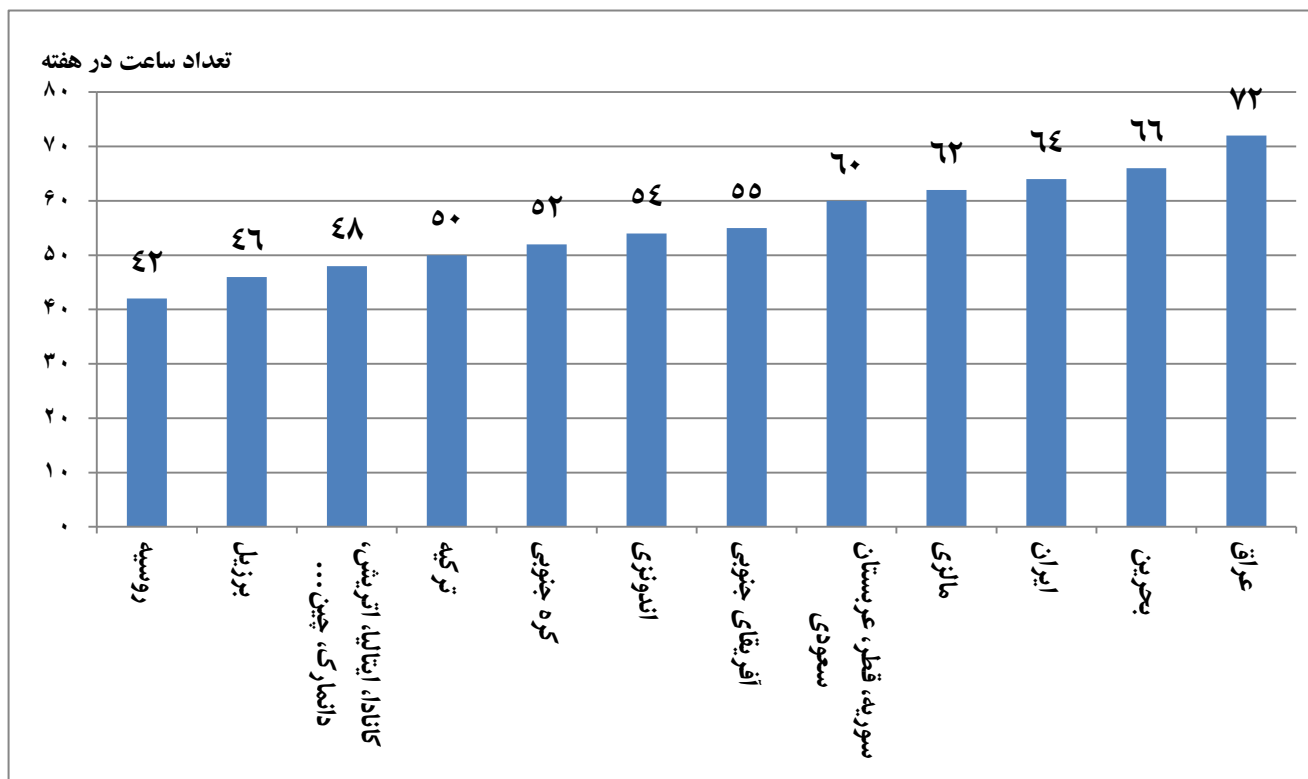
تعداد ساعت در هفته

- حداکثر تعداد ساعات مجاز کار در هفته، محدودیت هایی است که به صورت مستقیم توسط قانون، یا به طور غیرمستقیم، بر ساعات اضافه کاری وضع می شود. استفاده بیش از حد از ساعات اضافه کاری، نه تنها منجر به دور زدن ۱۸ قانون مربوط به تعداد ساعات نرمال کار در هفته می شود، بلکه اثرات زیان باری بر وضعیت سلامت جسمی و روحی کارکنان و همچنین امنیت محیط کار دارد. همان طور که نمودار (۵) نشان می دهد، به جز کشورهای بحرین و عراق، به ترتیب با حداکثر ساعات کاری مجاز ۶۶ و ۷۲ ساعت در هفته (و کشورهای آمریکا، نیوزلند و ژاپن که محدودیتی برای حداکثر تعداد ساعات کار در هفته قائل نشده اند)، کشور ایران، دارای بالاترین سقف مجاز تعداد ساعات کار در هفته، در میان کشورهای منتخب است.

^{۱۸} circumvent

نمودار (۵): حداکثر تعداد ساعات مجاز کار در هفته در ایران و کشورهای منتخب (سال ۲۰۱۲)

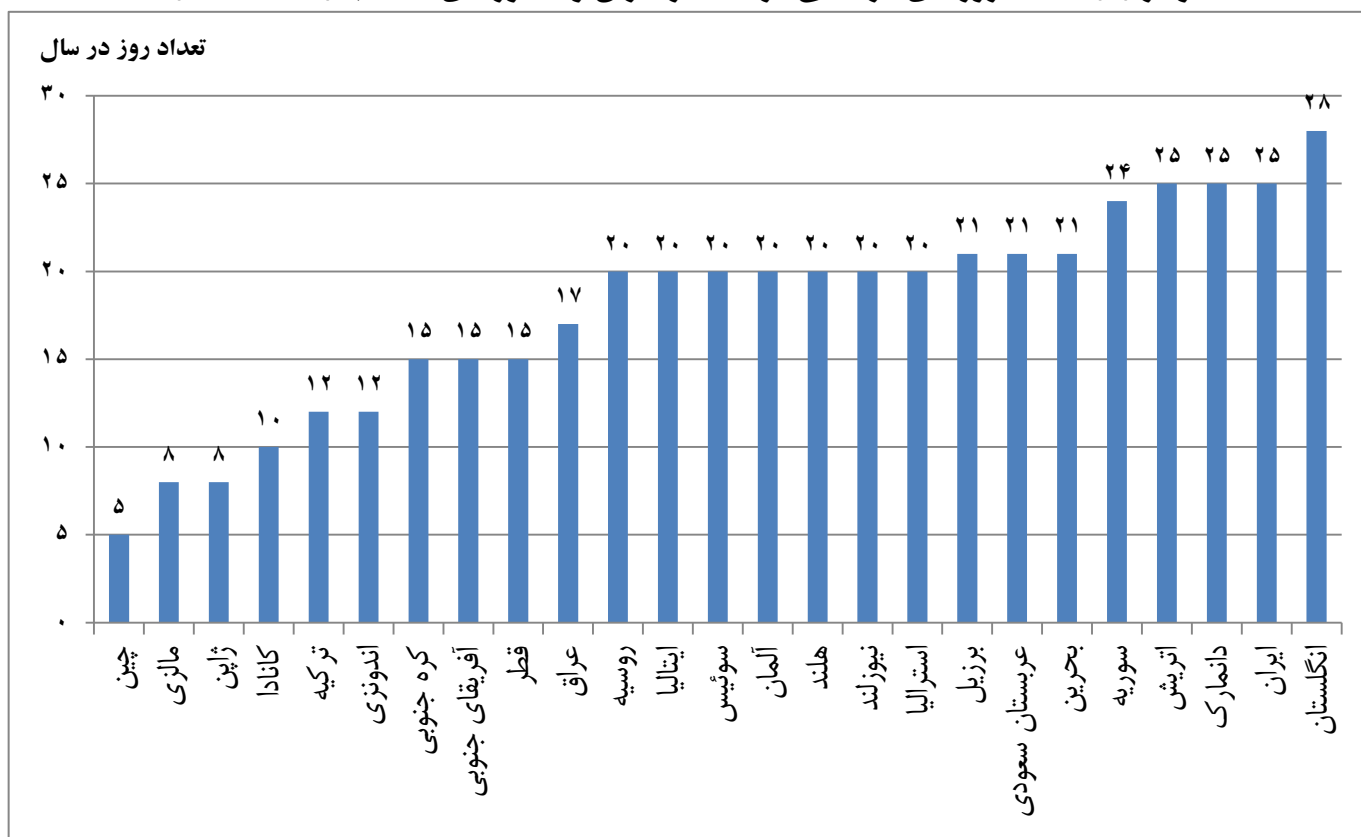

منبع: سازمان کار بین المللی

- مرخصی های سالانه از این جهت اهمیت دارند که به نیروی کار اجازه می دهند، با دور ماندن از سختی ها و اضطراب های محیط کار، به محافظت از سلامتی و تندرستی خود بپردازد. همان طور که نمودار (۶) نشان می دهد، پس از کشور انگلستان با ۲۸ روز مرخصی در سال، نیروی کار در کشور ایران به همراه کشورهای دانمارک و اتریش، با ۲۵ روز مرخصی در سال، در میان کشورهای منتخب از بیشترین تعداد روزهای مرخصی برخوردار است.^{۱۹}

^{۱۹} برای کشورهایی که تعداد روزهای مرخصی، برای کل سال تعیین شده است، تعداد روزهای مرخصی، برای تعداد روزهای کاری تعدیل می شود. به عنوان مثال اگر تعداد روزهای کاری ایران را ۶ روز در هفته در نظر بگیریم، تعداد ۳۰ روز مرخصی برای کل سال، تبدیل به ۲۵ روز مرخصی برای روزهای کاری می شود.

نمودار (۶): تعداد روزهای مرخصی در سال در ایران و کشورهای منتخب (سال ۲۰۱۲)

منبع: سازمان بین المللی کار

طرح ساماندهی تعطیلات رسمی کشور

اواخر سال ۱۳۹۱، طرحی تحت عنوان "ساماندهی تعطیلات رسمی کشور" در مجلس شورای اسلامی مورد بررسی قرار گرفت که در نهایت به تصویب نرسید. در ماده (۱) این طرح ۹ روز از تعطیلات رسمی مناسبتی ایران کاسته شده بود. متن ماده (۱) طرح مذکور به صورت زیر است:

ماده ۱- تعطیلات رسمی قطعی در تقویم کشور عبارتند از روزهای اول، دوم، سوم و سیزدهم فروردین، عیدفطر و روز بعد آن، عیدغدیر، عیدقربان، پانزدهم شعبان، بیست و هشتم صفر، بیست و یکم رمضان، نهم و دهم محرم، بیست و دوم بهمن، چهاردهم خرداد، اربعین حسینی و سیزدهم رجب تبصره- دو روز ولادت و شهادت امام رضا (ع) در شهر مشهد و روز شهادت امام جعفر صادق (ع) و حضرت زهرا (س) در شهر قم تعطیل رسمی است.

معاونت بررسی های اقتصادی

بنابراین در این طرح، ۹ روز از تعطیلات رسمی کشور شامل ۲۹ اسفند، یک روز از تعطیلات عید نوروز، ۱۵ خرداد، ۱۲ فروردین، شهادت امام رضا (ع)، شهادت امام جعفر صادق (ع) و شهادت حضرت زهرا (س)، عید مبعث و ولادت پیامبر حذف شده اند.

یکی از دلایل به تصویب نرسیدن این طرح، به شرح زیر است:

"بعضی از ایام بسیار مهم که مبنای مذهبی، ملی یا انقلابی دارند و قبلاً تعطیل بوده اند، در این طرح حذف شده که توجیه آن دشوار است. به عنوان روز تولد و روز مبعث پیامبر عظیم الشان اسلام (ص) که هر دو از ایام بسیار مهم و در مقایسه با دیگر ایام مذهبی در اولویت بسزایی قرار دارند و محل اتفاق مذاهب اسلامی هم می باشد حذف شده است. همچنین روز پانزدهم خرداد ماه که حضرت امام (ره) درباره آن تاکید داشته اند و آن روز را منشاء حرکت اسلامی مردم مسلمان ایران و مبدأ انقلاب اسلامی شمرده اند در طرح حذف شده است. روز ۱۲ فروردین و ۲۹ اسفند از ایام مهم انقلاب و ملی کشور محسوب می شود و تعطیلات آن از سابقه دیرینه ای برخوردار می باشد. ملاحظه می گردد با عنایت به موارد موجود در طرح، پنج روزی که از فهرست تعطیلات رسمی حذف شده است مصلحت نبوده و در مقایسه با هم از اولویت برخوردارند."

جمع بندی

انواع تعطیلات به دو گروه رسمی و غیررسمی تقسیم بندی می شوند که هر کدام از این دو گروه انواعی دارند. تعطیلات رسمی به دو نوع تعطیلات مناسبتی و تعطیلات آخر هفته تفکیک می شوند. همان طور که مشاهده شد، در میان کشورهای منتخب مورد بررسی، کشور ایران با ۲۶ روز تعطیل مناسبتی، بعد از کشور سریلانکا، دارای بیشترین تعداد روزهای تعطیل مناسبتی در سال است که از این ۲۶ روز، ۱۶ روز آن، مربوط به تعطیلات مذهبی است. همچنین همان طور که در مورد تعطیلات آخر هفته بیان شد، در حالی که در کشور ایران، روزهای پنجشنبه و جمعه به عنوان تعطیلات آخر هفته محسوب می شوند، بسیاری از کشورهای عربی به منظور هماهنگی با سایر کشورهای جهان، روزهای شنبه و جمعه را به عنوان تعطیلات آخر هفته خود انتخاب کرده اند.

با مقایسه تعطیلات مذهبی در ایران و برخی از کشورهای اسلامی منتخب، نشان داده شد که در سایر کشورهای اسلامی نیز، تعطیلات مذهبی، سهم زیادی را از کل تعطیلات مناسبتی آن ها تشکیل می دهد؛ ولی به هرحال تعداد کل تعطیلات مذهبی (و کل تعطیلات) این کشورها، از کشور ایران کمتر است.

در نهایت، تعداد ساعات کاری هفته در ایران و کشورهای منتخب، مورد بررسی قرار گرفت. همان طور که بیان شد، تعداد ساعات نرمال کار در هفته برای کشور ایران ۴۴ است و برای برخی از کشورهای عربی به ۴۸ ساعت نیز می رسد، در حالی که بسیاری از کشورهای صنعتی شده توانسته اند، بدون کاهش سطح استانداردهای زندگی، تعداد ساعات نرمال کاری را در هفته، به ۴۰ ساعت کاهش دهند.

حداکثر تعداد ساعات مجاز کار در هفته در ایران ۶۴ ساعت است که پس از کشورهای عراق و بحرین، دارای بیشترین تعداد ساعات مجاز کار در هفته، در میان کشورهای منتخب است. در بسیاری از کشورها، ایجاد محدودیت در ساعات اضافه کاری، به منظور جلوگیری از اثرات زیان بار کار بیش از حد بر سلامت جسمی و روحی نیروی کار و به خطر افتادن امنیت محیط کار، صورت می گیرد.

مرخصی های سالانه از این جهت اهمیت دارند که به نیروی کار اجازه می دهند، با دور ماندن از سختی ها و اضطراب های محیط کار، به محافظت از سلامتی و تندرستی خود بپردازد. همان طور که بیان شد، پس از کشور

معاونت بررسی های اقتصادی

انگلستان با ۲۸ روز مرخصی در سال، نیروی کار در کشور ایران به همراه کشورهای دانمارک و اتریش، با ۲۵ روز مرخصی در سال، در میان کشورهای منتخب از بیشترین تعداد روزهای مرخصی برخوردار است.

منابع

۱. بررسی وضعیت تعطیلات در ایران، ۱۳۸۹، دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی
۲. مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، طرح ساماندهی تعطیلات رسمی کشور
۳. <http://www.qppstudio.net/>
۴. www.ilo.org